

Notitie: Gevolgen meicirculaire 2016

Samenvatting

De ontwikkeling van de integratie-uitkering sociaal domein, de ontwikkeling van de woz-waarden en het verloop van de accessen zorgen ervoor dat de meicirculaire 2016 ten opzichte van de kadernota 2017-2020 minder voordelig uitpakt dan verwacht. De verwachte herverdeeldeeffecten van het subcluster Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing (VHROSV) zijn niet in deze circulaire opgenomen en worden naar verwachting in de septembercirculaire 2016 opgenomen.

De integratie-uitkering sociaal domein is op basis van deze circulaire vanaf het jaar 2017 ruim € 1 miljoen lager dan op basis van de decembercirculaire 2015. Dit wordt veroorzaakt doordat de integratie-uitkering jeugd gebaseerd is op nieuwe gegevens voor voogdij/18+. Budgettaire neutrale uitvoering van de 3 decentralisaties betekent dat de lagere inkomsten in mindering worden gebracht op de uitgaven. Hierdoor nemen de risico's op het onderdeel van de 3 decentralisaties toe.

De woz-waarde van de woningen en niet-woningen in Leudal stijgen gemiddeld meer dan het landelijk gemiddelde. In de jaarrekening 2014 is aangegeven dat de door BsGW uitgevoerde bestandsvergelijkingen en kwaliteitscontroles tussen gemeentelijke- en waterschapsbestanden hebben geleid tot een forse stijging van de woz-waarde. Door de waardestijging is vanaf 2015 een structurele meeropbrengst van de ozb gerealiseerd, maar er ontstaat nu een nadeel op de algemene uitkering van circa 2 ton.

Het "accres" (de groei of krimp) van het gemeentefonds resulteert voor 2017 in een hoger accres dan in september 2015 werd voorzien. Voor 2016 is sprake van een neerwaartse bijstelling. In 2016 en 2017 moeten uit dit accres de uitgaven voor de verhoogde asielstroom worden opgevangen. Hierdoor wordt het nominale accres in 2017 negatief. Ten opzichte van september 2015 blijft het accres vanaf 2018 stabiel.

Conclusies en voorstellen

Door bovengenoemde veranderingen ontstaat voor het jaar 2016 ten opzichte van de kadernota een nadeel van € 452.000. Ten opzichte van de kadernota ontstaat in 2017 een nadeel van bijna 5 ton en vanaf 2018 is de algemene uitkering gemiddeld 2 ton per jaar minder voordelig.

Een gedeelte van de hogere ozb opbrengst (€ 100.000) is vanaf 2016 geormerkt voor de vertraagde inverdieneffecten van vastgoed. Voorgesteld wordt om dit bedrag vanaf 2016 in te zetten om dit nadeel gedeeltelijk op te vangen. Verder wordt voorgesteld om in 2016 € 352.000 te dekken uit de egaliseringsreserve gemeentefonds. Deze reserve is bedoeld voor het opvangen van fluctuaties in de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Na verwerking van de meicirculaire worden de meerjarige saldi ten opzichte van de kadernota 2017-2020 als volgt aangepast. De voordelige structurele saldi zijn:

2017: - € 119.000	2019: - € 331.000
2018: - € 590.000	2020: - € 258.000

De bovenstaande voordelige geactualiseerde resultaten worden alleen gerealiseerd als de ombuigingen lange termijn en de P-taakstelling volledig worden uitgevoerd.

Voor een inzicht in de mutaties wordt verwezen naar de tabel die is opgenomen in de bijlage bij deze notitie.

Samenvattend wordt voorgesteld om:

- vanaf 2016 een gedeelte van de geoormerkte hogere ozb-opbrengst (€ 100.000) in te zetten om de nadelen van de meicirculaire op te vangen;
- in 2016 € 352.000 ten laste te brengen van de egalisatiereserve gemeentefonds;
- vanaf 2018 algemene uitkering in lopende prijzen te berekenen;
- de gevolgen van de meicirculaire 2016 onderdeel te laten uitmaken van de besluitvorming van de kadernota 2017-2020.

Toelichting belangrijkste ontwikkelingen meicirculaire

De raming in de begroting 2016-2019 is gebaseerd op de meicirculaire 2015. De voordelen van de septembercirculaire en de decembercirculaire 2015 zijn niet in deze ramingen verwerkt, maar zijn wel in de resultaten van de kadernota 2017-2020 verwerkt. Onderstaand overzicht toont aan dat vanaf de meicirculaire 2015 de algemene uitkering (exclusief 3 decentralisaties) vanaf 2018 per saldo voordelig uitpakt.

Tabel: verloop algemene uitkering t.o.v. meicirculaire 2015 (excl 3 D's)					
	bedragen * € 1.000				
	2016	2017	2018	2019	2020
a. Voordelen septembercirculaire 2015	-396	-332	-606	-649	-950
b. raad: inzet septembercirculaire	198	186	26	26	26
c. voordelen decembercirculaire 2015	-225	-221	-221	-222	-224
d. Verwachte stijging kadernota 2017-2020 (a+b+c)	-423	-367	-801	-845	-1148
e. per saldo netto resultaat meicirculaire 2016 t.o.v. mei 2015	29	121	-647	-579	-885
f. per saldo minder voordelig to.v. kadernota 2017-2020 (d-e)	452	488	154	266	263

- = voordeel + = nadeel

Toelichting

De ontwikkeling van de woz-waarden en het verloop van de accressen zorgen in relatie tot de kosten van de verhoogde asielinstroom zorgen ervoor dat de meicirculaire 2016 ten opzichte van de kadernota 2017-2020 minder voordelig uitpakt dan verwacht.

Ontwikkeling Woz-waarden

Eind 2014 heeft BsGW medegedeeld dat uit bestandsvergelijkingen en kwaliteitscontroles naar voren is gekomen dat de ozb-waarden van de woningen en niet-woningen hoger waren dan geraamd. Op basis hiervan zijn de geraamde ozb-opbrengsten structureel met € 200.000 verhoogd. Een gedeelte van de hogere ozb-opbrengst (€ 100.000) is geoormerkt voor de vertraagde inverdieneffecten van vastgoed.

Doordat de WOZ-waarden gemiddeld meer zijn gestegen dan het landelijk gemiddelde is de algemene uitkering circa 2 ton lager dan verwacht.

Accres gemeentefonds

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds, voorvloeiend uit de trap op trap af methode wordt het accres genoemd.

De afrekening van het accres 2015 is voordelig, een plus van € 50 miljoen. De rijksuitgaven waren per saldo hoger dan gedacht, met name als gevolg van de instroom van vluchtelingen. Dit wordt verrekend in 2016.

Daarnaast is het uitkeringsjaar 2016 nadelig ten opzichte van de septembercirculaire 2015, € 117 miljoen. Dit is vooral het effect van lagere inflatie waardoor het uitgaven kader van de rijksoverheid daalt en daarmee het accres. In 2016 is er ook een positief effect door de asielinstroom en hogere studietoelagen, maar de daling is groter dan de stijging. In 2017 komt het weer goed met een accres van € 104 miljoen positief. Beide jaren compenseren elkaar redelijk.

De accresen die sinds de septembercirculaire 2015 voor de jaren 2016 en 2017 het gevolg zijn van verhoogde asielstroom worden apart gelabeld en partieel accres genoemd. Ze worden afgeroomd ter voeding van de decentralisatie-uitkering "verhoogde asielinstroom" in 2016 en 2017. Daarmee vallen ze weg als algemeen dekkingsmiddel. Uit dit partieel accres (decentralisatie-uitkering "verhoogde asielinstroom") moeten de uitgaven voor verhoogde asielinstroom worden opgevangen. Hierdoor wordt het nominaal accres in 2017 negatief.

Vanaf 2018 blijft het accres redelijk stabiel. Dan weer negatief ten opzichte van de septembercirculaire 2015, in 2018 een min van 25 miljoen, in 2019 een min van € 32 miljoen.

Het beeld van de reële accresen is wisselend. De prijsontwikkeling BBP wordt onder andere gebruikt om de uitkeringsfactoren tegen lopende prijzen te defleren naar constante prijzen. Ten opzichte van de septembercirculaire- c.q. decembercirculaire 2015 is de prijsontwikkeling BBP 2016 in deze meicirculaire 0,1% hoger, de jaren erna worden de verschillen groter. In de circulaire zien we dat het nominaal accres daalt en de prijsontwikkeling stijgt. Dat is vreemd en heeft grote gevolgen voor gemeenten die de meerjarenraming tegen constante prijzen ramen. Voorgesteld wordt daarom om overstappen om de raming van de algemene uitkering te baseren op lopende prijzen. Om de loon- en prijscompensatie op te kunnen vangen is in de meerjarenraming hiervoor een stelpost opgenomen.

Overige onderwerpen

Groot onderhoud gemeentefonds (2^e fase); subcluster VHROSV

In het kader van de 2e fase van het groot onderhoud aan het gemeentefonds heeft in 2015 een onderzoek plaatsgevonden naar het subcluster VHROSV van het gemeentefonds. De uitkomsten van dit onderzoek gaven omvangrijke herverdeel-effecten te zien in het voordeel van gemeenten met een groot buitengebied. Met ingang van 2016 is 1/3e van de resultaten ingevoerd, waarbij besloten is een verdiepingsonderzoek in te voeren. Dat verdiepingsonderzoek is inmiddels gereed.

Het verdiepingsonderzoek bevestigt grotendeels de resultaten van het eerste onderzoek. Het onderzoeksbureau adviseert de voorgestelde verdeling in het onderzoek uit 2015 volledig in te voeren.

De minister van Binnenlandse Zaken heeft de resultaten van het verdiepingsonderzoek niet meegenomen in de meicirculaire 2016. Het streven is om hierover voor de zomer een besluit te nemen. Dat biedt ruimte om de adviezen van de Raad voor financiële verhoudingen (Rfv) en de VNG zorgvuldig te wegen. De verwachting is dat de definitieve herverdeel-effecten worden opgenomen in de septembercirculaire 2016. De inschatting is dat dit voor Leudal een structureel voordeel van 9 ton kan opleveren.

Integratie-uitkering Sociaal Domein

Integratie uitkering sociaal domein

De integratie-uitkering sociaal domein is vooralsnog voor een periode van 3 jaar ingesteld (2015 t/m 2017). Het bevat de integratie-uitkeringen voor de WMO (nieuwe taken), de jeugdzorg en de Participatiewet. Vanuit de integrale benadering van de doelgroepen kunnen de gelden ontschot worden ingezet. Vanaf 2018 worden de middelen geïntegreerd in de algemene uitkering.

De integratie-uitkering sociaal domein is op basis van de meicirculaire 2016 voor het jaar 2017 ruim € 1 miljoen lager dan op basis van de decembercirculaire 2015. Dit wordt veroorzaakt doordat de berekening van de integratie-uitkering jeugd gebaseerd is op nieuwe gegevens voor de groep jeugdigen met een voordijmaatregel en van 18 jaar en ouder.

De verdeling van het deze groep (voogdij/18+) wordt niet op basis van een objectief verdeelmodel verdeeld, maar op basis van het daadwerkelijke zorggebruik in eerdere jaren. In 2016 gaat om het ongeveer 15% van het budget. In 2016 ontvingen gemeenten ook een apart budget voor voogdij en 18+ op basis van de zorgkosten van eerdere jaren. Dit budget was gebaseerd op gegevens van de voormalige financiers. Voor het grootste deel van de zorg waren dit gegevens van drie jaar eerder. Op basis van deze gegevens heeft Leudal in 2016 een bijdrage van ruim € 3,2 miljoen ontvangen. Vanaf 2017 verandert de basis voor de verdeling van het budget voor deze doelgroep. De verdeling wordt gebaseerd op een nieuwe informatiebron (beleidsinformatie jeugd) en op recentere data (zorggebruik van twee jaar geleden). Op basis van de gewijzigde gegevens (basis) daalt de uitkering voor deze doelgroep met € 1,3 miljoen. Leudal ontvangt vanaf 2017 een bedrag van ruim € 1,9 miljoen.

Het zorggebruik van 2015 is bepalend voor het budget van 2017. Dit betekent dat er een vertraging zit voor gemeenten tussen het moment van uitgeven en ontvangen: bij een toename van deze zorg wordt de gemeente twee jaar later gecompenseerd. Bij een afname daalt het budget ook pas 2 jaar later.

De onderstaande tabel laat zien dat de inkomsten van de 3 decentralisaties in 2017 ten opzichte van 2016 dalen met circa € 2,5 miljoen (13%). Ten opzichte van 2015 daalt de integratie sociaal domein in 2020 met ruim 25% (€ 5 miljoen). De daling wordt veroorzaakt door de oplopende rijkskorting, het objectieve verdeelmodel (incl. lagere uitkering voor voogdij/18+).

tabel: meerjarig ontwikkeling integratie uitkering sociaal domein						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
WMO nieuwe taken	4.639	4.725	4.656	4.571	4.516	4.490
participatie	5.194	4.756	4.381	4.034	3.789	3.585
jeugd	9.962	9.207	7.245	6.760	6.688	6.688
totaal	19.795	18.688	16.282	15.365	14.993	14.763

Uitkering WMO oud (huishoudelijke hulp)

De decentralisatie-uitkering Huishoudelijke Hulp (HHT) geldt voor de jaren 2015 en 2016. Doelstelling was beroepskrachten van thuishulporganisaties aan het werk te houden en tevens de eigen bijdrage van patiënten te verlagen. De meicirculaire geeft aan dat deze toelage met ingang van 2017 wordt toegevoegd aan de integratie-uitkering Wmo 2007 (oud). Voor Leudal wordt de integratie-uitkering met € 170.000 verhoogd. De oorspronkelijke voorwaarden worden losgelaten, waardoor de gelden ruimer ingezet kunnen worden.

De integratie-uitkering WMO (oud) is met name bedoeld om de huishoudelijke hulp te bekostigen. De uitkering blijft € 2,6 miljoen.

In de kadernota is aangegeven dat we uitgaan van budgettair neutrale uitvoering van de 3 decentralisaties. Dit betekent dat de lagere inkomsten in mindering worden gebracht op de uitgaven. Hierdoor nemen de risico's op het onderdeel decentralisaties toe.

Bijlage: Actualisatie financieel beeld

Op pagina 5 van de kadernota 2017-2020 is onderstaande tabel opgenomen.

Tabel financieel perspectief kadernota 2017-2020

bedragen x € 1.000					voorlopig
	2016	2017	2018	2019	2020
Resultaten vastgestelde begroting 2016 (inclusief incidenteel)	500	507	107	0	0
Saldo incidentele baten en lasten vastgestelde begroting	-500	-507	-107	0	0
Structureel resultaat vastgestelde begroting 2016	0	0	0	0	0
Resultaten 3e raadsrapportage 2015	-502	-123	-97	-75	-75
Verwachte verruiming begrotingsruimte kadernota (incl. 1e rarap 2016)	-417	-756	-1.047	-1.038	-984
Financiële gevolgen voorstellen kadernota	85	637	450	391	438
ozb stijging 0,5% (was 2%)		75	150	225	200
Resultaat kadernota (inclusief incidenteel)	-334	340	-437	-497	-421
Saldo incidentele baten en lasten	-4	-847	-207	0	0
Totaal gecorrigeerd structureel saldo kadernota 2017-2020	-338	-507	-644	-497	-421

Door de ontwikkelingen van de meicirculaire 2016 wordt het financiële beeld dat in de kadernota is opgenomen als volgt aangepast. Onderstaand overzicht vervangt het overzicht op pagina 5 van de kadernota 2017-2020.

Tabel: Actualisatie meerjarige resultaten o.b.v. meicirculaire 2016

bedragen x € 1.000					voorlopig
	2016	2017	2018	2019	2020
Resultaten vastgestelde begroting 2016 (inclusief incidenteel)	500	507	107	0	0
Saldo incidentele baten en lasten vastgestelde begroting	-500	-507	-107	0	0
Structureel resultaat vastgestelde begroting 2016	0	0	0	0	0
Resultaten 3e raadsrapportage 2015	-502	-123	-97	-75	-75
Verwachte verruiming begrotingsruimte kadernota (incl. 1e rarap 2016)	-417	-756	-1.047	-1.038	-984
Financiële gevolgen voorstellen kadernota	85	637	450	391	438
ozb stijging 0,5% (was 2%)		75	150	225	200
<i>Ontwikkeling gemeentefonds meicirculaire 2016</i>	452	488	154	266	263
<i>Voorstel; inzet geoormerkt ozb verhoging</i>	-100	-100	-100	-100	-100
<i>Onttrekking reserve gemeentefonds mei circulaire 2016</i>	-352				
Resultaat kadernota (inclusief incidenteel)	-334	728	-383	-331	-258
Saldo incidentele baten en lasten	-4	-847	-207	0	0
Totaal gecorrigeerd structureel saldo kadernota 2017-2020	-338	-119	-590	-331	-258

Op de volgende pagina is de actualisatie van de meerjarige resultaten uitvoeriger uitgewerkt.

Tabel: Actualisatie meerjarige resultaten (gedetailleerd)

bedragen * € 1.000					voorlopig
	2016	2017	2018	2019	2020
I. Resultaat geactualiseerde begroting 2016-2020	-2	384	10	-75	-75
a. Verwachte verruiming begrotingsruimte (a1 t/m a9)	-417	-368	-993	-872	-821
a1. doorwerkingen 1e raadsrapportage 2016	-417	-239	-95	-43	314
a2. Ontwikkeling gemeentefonds (verwachting kadernota 2017-2020)	-423	-367	-802	-845	-1.148
a3. Ontwikkeling gemeentefonds mei-circulaire 2016	452	488	154	266	263
a4. afronding herverdeling 2e fase (cluster VRHOSV)	pm	pm	pm	pm	pm
a5. schatting voordeel rente 2,0%		-150	-150	-150	-150
a6. aframing restant kredieten 2015	pm	pm	pm	pm	pm
a7. Voorstel: inzet geoormerkt ozb verhoging	-100	-100	-100	-100	-100
a8. toevoeging reserve kadernota	423				
a9. Onttrekking reserve gemeentefonds o.b.v. meicirculaire 2016	-352				
b. Totaal inzet begrotingsruimte (b1+b2+b3+b4)	85	712	600	616	638
Totaal voorstellen per programma (b1+b2+b3)	85	637	450	391	438
b1. Ontwikkelingen wettelijk verplicht	85	370	220	120	120
b2. Ontwikkelingen op basis van bestaand beleid		117	83	124	160
b3. Nieuw beleid		150	147	147	158
b4. stijging ozb 0,5% (was 2%)		75	150	225	200
II. Resultaat kadernota 2017-2020 (inclusief incidenteel) (I+a+b)	-334	728	-383	-331	-258
Saldo incidentele baten en lasten begroting	-500	-507	-107	0	0
Saldo incidentele baten en lasten beleidsvoorstellen	0	-340	-100	0	0
Saldo incidentele baten en lasten 1e rarap 2016	496				
III. Resultaat structureel kadernota na mei-circulaire	-338	-119	-590	-331	-258